ፍሉያት ኣጋይሽ ኣብ እተረኽብሉ
መበል 23 ዓመት መዕጸዊ ቤት ትምህርቲ
ወድሸሪፈይ ብምዕሩግ ኣገባብ ተሰላሲሉ

ቤት ጽሕፈት ዜናን ባህልን
ተሓኤ ሰውራዊ ባይቶ
19.03.2007

እታ ካብ ዶብ ኤርትራ ዳርባ እምኒ ርሒቓ እትርከብ መባእታዊ ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ናይ ኤርትራውያን ስደተኛታት ብ16 መጋቢት 2007 ናይ 2006-7 ዓመታዊ ናይ ኣካዳሚካዊ ትምህርቲ ምዝዛም ድግስ ብቅድሚ ሕጂ ኣብታ መደበር ስደተኛታት ተራእዩ ዘይፈልጥ ምዕሩግ ዝኾነ ኣገባብ ኣኽቢራ ውዒላ። ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ፡ በታ ቅድሚ 33 ዓመት እተመስረተት ሓድነት ማሕበራት ቀይሕ መስቀልን ቀይሕ ወርሕን እተባህለት ናይ ተሓኤ ሰውራዊ ባይቶ ሰብኣዊ ማሕበር ኢያ እትምሓደር።

ዓበይቲ ልኡኻትን ካብ ርሑቕ ሃገር ዝመጹ ኣጋይሽን ብላዕለዎት ሰበ-ስልጣን ጸጥታ ናይ ሱዳን ተሰንዮም ኣብ ናይ ንግሆ ሰዓታት ኣብ ወድሸሪፈይ ድሕሪ ምብጻሖም'ዩ ናይ'ቲ ቤት ትምህርቲ ዓመታዊ መዕጸዊ ድግስ ዝተጀመረ። ብጻይ ወልደሱስ ዓማር፡ ኣቦ መንበር ፈጻሚ ቤት ጽሕፈት ተሓኤ ሰውራዊ ባይቶ ዝመርሖ ላዕለዋይ ልኡኽ ውድብ፤ እቶም ተሓሊለን ደኺመን ከይበሉ ንኤርትራውያን ስደተኛታት ኣብ ሱዳንን ዓዲ ጣልያንን ብዘበርክትዎ

ኣገልግሎት ፍሉጥ ዝኾኑ ኣባ ማሪኖ ሃይለ ዝመርሕዎ ልኡኽ ካብ ዓዲ ጣልያንን፤ ከምኡ ውን፡ ኣብ'ዚ ቀረባ እዋን ኣብ ስዊዘርላንድ እተመስረተ፡ ንደሞዝ መምህራን ክሽፍን መብጽዓ ዝኣተወ ሓድሽ መኸሰብ ኣልቦ ማሕበርን ዝርከብዎም ልኡኻት ኢዮም ነቲ ናይ መዕጸዊ ድግስ ኣማዕሪጎምዎ ዝወዓሉ። ሓላፊ ቤት ጽሕፈት ሕብረተ-ሰብኣዊ ጉዳያት፡ ብጻይ ጅምዕ ኣሕመድ፡ ብዛዕባ'ቶም 7 ካብ ዓዲ ጣልያን ዝመጹ ልኡኻትን፡ ከምኡ ውን፡ ብዛዕባ'ተን ካብ ስዊዘርላንድ ዝመጻ ክልተ ኣሓት ሕጽር ዝበለ ናይ ሌላ መግለጺ ኣቕሪቡ።

ኣብ ርእሲ'ዚ፡ ኣባላት መሪሕነት ሰልፊ ዲሞክራሲ ኤርትራን ኣባላት መሪሕነት ግንባር ሃገራዊ ድሕነት ኤርትራን ኣብ'ቲ መዕጸዊ በዓል ተሳቲፎም ነይሮም። ብመምህራንን ተምሃሮን ወለድን ብዓረብኛን ትግርኛን ዝቐረቡ መደረታት፡ ቤት ትምህርቲ ወድሽሪፈይ ብዝበለጸ ኣገባብ ዝቕጽለሉ ዋሕስነት ተረጋጊጹ ምህላዉ ዘንጸባርቕን፤ ነቶም ደቂ ድኻታት ስደተኛታት ዝኾኑ ህጻናት ናይ ትምህርቲ ዕድል ንክረኽቡ ዝጸዓሩን፡ ኣብ'ቶም ስደተኛታት ተስፋ ዝሰኾዑን እሙናት ዝኾኑ ለገስቲ ዘመጉስን ኢዩ ነይሩ።

ብቋንቋታት ዓረብኛን ትግርኛን ትግረን ብተመሃሮ ዝቐረቡ ድራማታትን፡ መዛሙርን ግጥምታትን ስምዒት ዘልዓዕሉ ትሕዝቶታትን መልክዕን ዝነበሮም ኢዮም ነይሮም። መብዛሕቱ ግጥምታቶምን ትያትራቶምን ነቲ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ሽግራትን፤ ንደቂ ኣንስትዮ ኣብ መዳይ መርዓን ትምህርትን ዘጋጥም ጸገማትን ዘንጸባርቕ'ዩ ነይሩ።

ኣባ ማሪኖ፡ ንስደተኛታት ተመሃሮ ብዝገበርዎ ደገፍ እተመጉስ "ኣባ" እትብል እተዘመረትሎም መዝሙር ብፍላይ፡ ሓቀኛ መንነት ናይ ኣባ ማሪኖ ትገልጽ ስለዝነበረት፡ ንስምዒት ናይ ኵሉ ኣብ'ቲ በዓል እተሳተፈ ዕዱም ተንኪፋ ጥራሕ ዘይኰነስ፤ ንገለ ውን፡ ክሳዕ ንብዓቶም ምቍጽጻር ዝስእኑ ገይራቶም ኢያ።

ቃል ዳይረክተር ቤት ትምህርቲ ወድሽሪፈይ፡-

ዳይረክተር ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ፡ መምህር ተኽለሃይማኖት እልፉ፡ ኣብ ዘቕረቦ ናይ እንቋዕ ደሓን መጻእኩም ቃል፡ ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ፡ በቲ ኣባ ማሪኖን ብጾቱን ኣብ'ቲ ብ2004 ዝገበርዎ ቀዳማይ ዑደቶም ብዝገበርሉላ ደገፍ ዘረጋገጸቶ ምዕባለታት ክብ ዝበለ መጕሱ ገሊጹ። እታ ቤት ትምህርቲ ብ1984 ኣብ ትሕቲ ብሳዕርን ዕንጨይትን እተስርሐ ዳሳት (ራኩባታት) ከምዝጀመረት ኣብሪሁ። ድሒሩ፡ ብ1988 ዓ.ም ብናይ ሆላንድ ለገስቲ ማሕበራት ደገፍ 800 ተመሃሮ ዝሕዝ ዘመናዊ ህንጻ ከም እተሰርሐ ገሊጹ። ቅድሚ'ቲ ኣባ ማሪኖን ብጾቶምን ዝመጽሉ ኣስታት ክልተ ዓመታት ዝነበረ እዋን ግን፡ እቲ ነታ ቤት ትምህርቲ ዝልገስ ዝነበረ ኣህጉራዊ ሓገዛት ነክዩ ስለዝነበረ። እታ ቤት ትምህርቲ ኣብ ኣዝዩ ሕማቕ ዝኾነ ኵነታት ወዲቓ ምንባራ ውን ዘኪሩ።

ወዲ እልፉ፡ ነቲ ብለገስቲ ማሕበራትን ውልቀ-ሰባትን ንቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ክሳዕ ሕጂ ዝተዋህበ ደገፍ ድሕሪ ምምስጋን፡ ኵሎም ኤርትራውያን ስደተኛታት ናብ ሃገሮም ዝምለሱላ ዲሞክራስያዊት ሃገር ክሳዕ እትህነጽ፡ እቲ ብለገስቲ ዝውሃብ ሓገዝ ክቕጽል ከምዝለዎ ኣማሕጸነ። ወዲ እልፉ ንኣባ ማሪኖን ብጾቶምን እኳ ደጋጊሙ ይጠቅስ እንተነበረ፤ ኣባ ገብራይ ንዝገበርዎ ምትሕብባርን ኣመጕሱን፤ ንወይዘሪት ዑቑባ ተኽለን ወይዘሪት ሶፍያ ወልደሱስ ዓማርን ኣባላት ናይ'ቲ ኣብ ስዊዘርላንድ ዝመደበሩ መኽሰብ ኣልቦ ማሕበር ኤርትራውያንን ስዊስን ውን፡ ንቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ኵሉ መዳያዊ ደገፍ ንምግባር ብዝወሰድኦ ተበግሶ ኣድናቖቱን መጕሱን ገሊጹ ኢዩ። ኣብ ርእሲ'ዚ፡ "ሙልተዳ ኣልኢስላም" እተባህለ ሱዳናዊ መኽሰብ ኣልቦ ማሕበር፡ ኣብ ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ናይ ማይ መዘርግሒ ቱቦታት፤ ከምኡ ማሕበር ቀይሕ ወርሒ ሱዳን ንተመሃሮ ዘበርከቶም ሕክምናዊ ኣገልግሎት ወዲ እልፉ ኣብ መግለጺኡ ብፍሉይነት ጠቒስዎ ኢዩ። ፕሮግራም መግቢ ዓለም (WFP) እተባህለ ኣህጉራዊ ትካል ውን፡ ካብ ዝመጽእ ወርሒ ሰነ 2007 ናይ ቍርሲ ፕሮግራም ንተመሃሮ ከተኣታቱ ተመባጺዑ ኣሎ። እንተኾነ ግን፡ ክሽነ ንምህናጽን ንክሽነ ዝኸውን መሳርሒታት ንምድላውን ገንዘባዊ ደገፉት ከድሊ ምዃኑ ብሩህ ኢዩ።

ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ካብ ቀዳማይ ክሳዕ ሻዱሻይ ክፍሊ፡ ኣብ ኤርትራዊ ስርዓተ-ትምህርቲ ተመርኲሱ፡ ንኤርትራውያን ስደተኛታት ብቋንቋታት ዓረብኛን ትግርኛን፤ ንሻውዓይን ሻሙናይን ክፍሊ ድማ ብቋንቋ እንግሊዘኛ ፍልጠት ዘቕስም ቤት ትምህርቲ ኢዩ። ናይ 8 ክፍሊ ትምህርቶም ዝወድኡ ተመሃሮ ወይ ኣብ'ቲ ብ"ቫቲካን" ዝብል ስም

ዝፍለጥ ካልኣይ ደረጃ ቤት ትምህርቲ፡ ወይ ድማ ኣብ ናይ ሱዳን ኣብያተ-ትምህርቲ ኢዮም ዝቕጽሉ። ከምኡ ውን፡ ኣብ'ቲ ቅድሚ ገለ ዓመታት ዝተዓጽወ ብዩነስኮ ዝብል ስም ዝፍለጥ ዝነበረ ብተሓኤ ሰውራዊ ባይቶ ዝመሓደር ቤት ትምህርቲ ይቕጽሉ ምንባሮም ዝዝከር ኢዩ ኢሉ። ቀጺሉ፡ ኣብ'ዚ ናይ 2006-7 ዓመታዊ ትምህርቲ ዝተሳተፉ ተመሃሮ 510 ምዃኖምን፤ ካብኦም 315 ደቂ ተባዕትዮ፡ 195 ድማ ደቂ ኣንስትዮ ምንባሮም ሓቢሩ። 90% ካብ'ዞም ተመሃሮ ትምህርቶም ብዓወት ዛዚሞም ናብ ዝለዓለ ደረጃ ትምህርቲ ከምዝሰገሩ ውን ጠቒሱ።

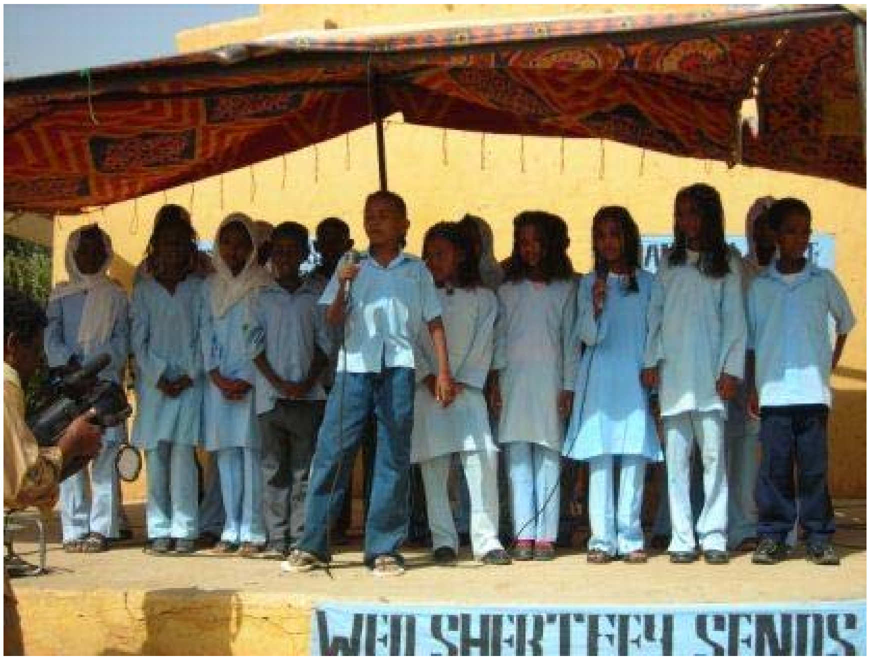

ኣቦ መንበር ፈጻሚ ሽማግለ ተሓኤ ሰውራዊ ባይቶ ዝሃቦ መግለጺ፡-

ኣቦ መንበር ፈጻሚ ሽማግለ ተሓኤ ሰውራዊ ባይቶ፡ ብጻይ ወልደሱስ ዓማር፡ ኣብ'ቲ መዕጸዊ በዓል ተሳቲፉ ኣብ ዝሃቦ ቃል፡ ኣብ መዕጸዊ በዓል ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ብምስታፉ ዘሐጐስዎ ብዙሓት ምኽንያት ከምዘለዉ ጠቒሱ። ካብ'ቶም ዘሐጐስዎ ምኽንያታት ገለ ድማ፡ ኣብ ጥቓ ዶብ ኤርትራ ኣብ መንጐ ህጻናት ተመሃሮን ወለዶምን፤ ከምኡ ውን፡ ኣብ መንጐ ከም ፓድረ ማሪኖ ዝኣመሰሉ ሕልንኦም ዘየድከሙ ፈቓራትን ክቡራትን ዜጋታት ምርካቡ ምዃኑ ገሊጹ። ብተወሳኺ፡ እታ ምስኡ ኰይና ቅድሚ 23 ዓመታት ኣብ ጽርጊያታት ስዊዘርላን ሓገዝ ንቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ እትልምን ዝነበረት ህጻን ጓሉ፡ ብዝበለጸ ኣገባብን ስርርዕን ደገፉ ንኸተበርክት ኣብ ሱዳን ምምጻእ ከም ዘሐጐሶ ገሊጹ።

ብጻይ ወልደሱስ ዓማር ኣስዒቡ፡ ነቶም ንሓቀኛ ኵነታት ኤርትራ ብመልክዕ ግጥምታትን ተዋስኦታትን ዝገለጹ ተመሃሮ ኣመስጊኑ። ክሳዕ ኵሎም ኤርትራውያን ብሰላምን ዲሞክራስን ዝነብሩላ ኤርትራ እትህነጽ ድማ፡ ንዝጀመርዎ ናይ ቃልስን መኽተን መንፈስ ክቕጽልዎ ኣተባብየም። ብድሕር'ዚ፡ ንፓድረ ማሪኖ፡ ገለ ቃላት ነቶም ተመሃሮ ከስምዑ ብትሕትና ዓደሞም።

ፓድረ ማሪኖ፥ ኣብ ቤት ትምህርቲ ውድሸሪፈይ ዘስምዕዎ ቃል፥-

ኣባ ማሪኖ፡ ብእልልታን ጭብጨባን ተሰንዮም ቃሎም ንኸስምዑ ኣብ መድረኽ ደየቡ። ኣባ ማሪኖ፡ ነዞም ተመሃሮ እዚኣቶም ካብ መምሃራኖምን ወለዶምን ንላዕሊ ዝተገደሰሎምን ዝደኸመሎምን ሊጋሲ ስለዘየለ፤ እቲ ንዓይ ዝተገብረለይ መጐስን ምስጋናን ካብ ዝግብኣኒ ንላዕሊ ኢዩ ብዝብል ትሕትና ዝመልኦ ቃል ኢዮም ጀሚሮሞ። እቲ ቤት ትምህርቲ ምሕዳስ ከምዘድልዮን፤ ከምኡ ውን፡ ነቲ ትካል መግቢ ዓለም ገይርዎ ዘሎ ናይ ቍርሲ ፕሮግራም ዝኸውን ክሽነን መሳርሒታቱን ዝኸውን ደገፋት ካብ ለገስቲ ክርከብ በዓል ምሉእ ተስፋ ምኻኖም ሓቢሮም።

ኣባ ማሪኖ፡ መግለጺኦም ብምቕጻል፡ ሃገርና ኤርትራ ሎሚ ኣብ ጽቡቕ ኵነታት ኣላ ኢሉ ኣፉ መሊኡ ክዛረብ ዝኽእል ሰብ የለን ኢሎም። ነቶም ህጻናት ድማ፡ ናይ ጽባሕ መራሕቲ ኤርትራ ክኾኑ ምኻኖምን፤ ነዚ ዘድሊ ምቅርራባት ክገብሩ ከምዝግብኦምን ውን ኣዘኻኺሩ። ፈሪሃ እግዚኣብሄርን/'ኣላህን ሕልናን ዘይብሉ፡ ምስጉን መራሒ ክህሉ ከምዘይክእል ድማ ኣሚቶም። ወለዲ፡ ደቆም ብግቡእ ናይ ምዕባይን ምምልማልን ሓላፍነት ከምዘለዎም ውን ኣዘኻኺሮም።
ኣባ ማሪኖ፡ ነዚ መልእኽቲ'ዚ፡ ብዕለት 15 መጋቢት 2007 ኣብ ቅድሚ 600 ዝኾኑ ተመሃሮ ናይ ሰለስተ ብካቶሊካዊ ማሕበር ካፑቺኒ ዝሕገዛ ቤት ትምህርትታት (በዘልማድ ናይ ቫቲካን ቤት ትምህርቲ ዝብል ኣጸዋውዓ ዝወሃበን) ኣብ ከሰላ፤ ብዕለት 17 መጋቢት ድማ፡ ኣብ መዕጸዊ በዓል ናይ ሰለስተ ኣብያተ-ትምህርቲ

ማሕበረ ኮም ኤርትራ ካርቱም ንምትሕልላፉ ዕድል ረኺቦም ኢዮም። እቶም ኣብ ወድሸሪፈይ እተሳተፉ ልኡኻት፡ ብምሉኣቶም ኣብ መዕጸዊ በዓል ኣብያተ-ትምህርቲ ኤርትራውያን ስደተኛታት ኣብ ከሰላን ካርቱምን ውን ተሳቲፎም ኢዮም።

ሮበርቶ ራባቶኒ፥ ምልካዊ ስርዓት ብቕጽበት ከልግስ ኣለዎ ኢሉ፥-

ሮበርቶ ራባቶኒ ውን፡ ልክዕ ከም ኣባ ማሪኖ፡ ኣብ መዕጸዊ በዓል ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ንኻልኣይ ግዜኡ'ዩ ዝሳተፍ ዘሎ። ቀዳማይ ዑደቱ ብ2004 ምስ ኣባ ማሪኖ ነይሩ። ኣብ'ቲ ብቋንቋ ዓረብኛን ትግርኛን እተተርጐመ ብቋንቋ ጣልያን ዘስምዖ መግለጺ፡ ኣባ ማሪኖ፡ ናብ'ዛ

ድኻን ናይ ድኻታት ስደተኛታት ቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ንኽበጽሕን ንኽድግፍን ዝሃብዎ ዕድል ኣመስጊኑ። እዚ፡ ን25,000 ድኻታት ህጻናት ዝድግፉ ማእከላት ኣብ ኢትዮጵያ ዘለውኦ ሊጋሲ'ዚ፡ ኤርትራውያን ውሕሉል ምሕደራ ከምዘድልዮምን፤ እዚ ኣብ ኤርትራ ዘሎ ምልካዊ ስርዓት ኣብ ዝሓጸረ እዋን ተኣልዩ፥ እዞም ኣብ ወድሸሪፈይ ዝነብሩ ህጻናትን ወለዶምን ናብ ናጻን ዲሞክራስያዊትን ኤርትራ ተመሊሶም ክርኢ ከምዝምነን ገሊጹ።

ኣቶ ራባቲኖ፡ ኣብ'ቲ ቅድሚ ክልተ ዓመት፡ ንቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ንምሕዳስ እተበርከተ ሓገዛት ቀንዲ ተዋሳኢ ምንባሩ ይፍለጥ። ሕጂ ውን፡ ነቲ ቤት ትምህርቲ ዘበርክቶ ደገፍ ቀጻሊ ምኻኑ ተመባጺዑ ኣሎ።

ቃል ዑቕባ ተኽለ፡-

ወይዘሪት ዑቕባ ተኽለ፡ ንሳን ብጸይታ ሶፍይ ወልደሱስ ዓማርን፡ ነቲ ክልቲኦን ብሓባር ኰይነን ብ2004 ኣብ ምምስራቱ ዓቢ ግደ እተጻወታ ንቤት ትምህርቲ ወድሸሪፈይ ዝድግፍ ማሕበረን ወኪለን ኣብ ወድሸሪፈይ ናይ ምብጻሕ ዕድል ምርካበን ሕጉሳት ምኻነን ገሊጻ።

ዑቝባ ኣብ መግለጺኣ፡ ብዛዕባ'ቲ ንቤት ትምህርቲ ወድሽሪፈይ ዘድልዩ ህጹጻት ዝኾነ ደገፋት ኣብ መወዳእታ ሰሙናት ናይ 2003 ዓ.ም ካብ ብጻይ ወልደሱስ ዓማር ከምዝሰምዐት ሓቢራ። ንሳን ሶፍያን ካልኦት ብጾተን ኣብ ስዊዘርላንድን ድማ፡ ብዛዕባ'ዚ ንቤት ትምህርቲ ወድሽሪፈይ ዝምልከት ዘካይድኦ ዘለዎ ፕሮጀክት ሕጉሳት ምዃነን ገሊጻ።

ቃል ኢንጂኔር ተኽለ ኣለማዮ፡-

ኣባል ናይ'ቲ ማሕበር ረዲኤት ኤርትራ (ERA) ብዝብል ስም ዝጽዋዕ ዝነበረ ትካል ኣብ ዓዲ ጣልያን ኰይኑ ን20 ዓመታት ንኤርትራውያን ዘገልገለ ሰብ'ዩ። ናብ ወድሽሪፈይ ናይ ምብጻሕ ዕድል ምርካቡ ሕጉስ ምዃኑ ክገልጽ እንከሎ ከኣ "እቶም ናይ ሓቂ ኤርትራውያን እቶም ኣብዚ ቅድመይ ዘሎዉ ቈልዑን ወለዶምን ኢዮም" እናገበለ ድሒሪ ምግላጽ፡ በቲ ቀጻሊ ናይ ህዝቢ ኣገልግሎት ተሓኤ ሰውራዊ ባይቶ ከም እተመሰጠ እውን ኣይሓብኤን። ምስ ኣባ ማሪኖ ብምትሕብባር ድማ፡ ንኤርታውያን ስደተኛታት ኣብ ሱዳን ክድግፍ ምዃኑ ተመባጺዑ።

ኣብ መዛዘሚ ናይ'ቲ መዕጸዊ በዓል፡ ነቶም ኣስማቶም ኣብ ላዕሊ ተጠቒሱ ዘሎ ኣጋይሽን ከምኡ ውን፡ ንሓጋዚት ኣባ ማሪና ኣብ ቤት ጽሕፈት ሚላኖ ዝኾነት ንግስቲ ተኽለሃይማኖትን ተዓዲሉ። ከምኡ ውን፡ ካብ ቀዳማይ ክሳዕ ሳልሳይ ደረጃ ዝወጹ ብሉጻት ተመሃሮ ናይ ኵለን ክፍልታት ካባ ኣባ ማሪኖንን ወልደሱስ ዓማርን ብልጫታቶም ተቐቢሎም። ኣብ ስዓታት ድሕሪ ቀትሪ፡ ኣሓት ዑቝባን ሶፍያን ምስ ምምሕዳር ቤት

ትምህርትን መማህራንን ወድሸሪፈይ ሕጽር ዝበለ ኣኼባ ድሕሪ ምክያደን ድማ እቶም ኣጋይሽ ምስ ናይ ክብሪ ዓጀብቶም ንከተማ ከሰላ ተመሊሶም።